

**HANDLEIDING**

**SECTORWERKSTUK**

**VMBO-TL**

**SCHOOLJAAR 2012-2013**

## INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	p.3
2.	Afspraken	p.4
3.	Het onderzoek	p.5
	• Stap 1: Onderwerp	p.5
	• Stap 2: De hoofd- en deelvragen	p.5
	• Stap 3: Informatie zoeken en selecteren	p.6
	• Stap 4: Informatie per deelvraag beantwoorden	p.6
	• Stap 5: De voorlopige versie van de tekst	p.6
	• Stap 6: Het eindproduct & evaluatie	p.7
	• Stap 7: De eindpresentatie	p.7
4.	Het eindproduct	p.8
5.	De eindpresentatie	p.10
6.	Documentatiemap	p.11
7.	Beoordeling	p.12
8.	Bijlage: eindbeoordeling	p.13

## 1 INLEIDING

Een van de onderdelen van het examendossier is het sectorwerkstuk (SWS). Het SWS is bedoeld als 'meesterproef'; aan de hand van dit onderdeel laat je zien welke vaardigheden je verworven hebt. Op de cijferlijst van het diploma zal de beoordeling van je werkstuk (voldoende of goed) en de titel vermeld worden.

Voor het SWS moet je een onderwerp kiezen dat betrekking heeft op de sector waar je onderwijs in volgt (techniek, zorg & welzijn of economie).

Hoewel het SWS alleen gemaakt mag worden valt het aan te bevelen samen te werken met een andere leerling. Dit biedt voordelen wat betreft taakverdeling en bovendien wordt samenwerking in het MBO steeds meer de praktijk. Bedenk echter ook dat je langere tijd met elkaar moet samenwerken en dezelfde belangstelling moet hebben. Als samenwerking je interessant lijkt, bespreek dit dan met de begeleider. Deze beslist of (de samenstelling van) een koppel wel of niet is toegestaan.

Het SWS dient in je eigen woorden geschreven te zijn. Je mag gebruik maken van citaten. Als het eindproduct is afgerond bereid je een eindpresentatie voor waarbij je je bevindingen aan je medeleerlingen presenteert. Daarnaast wordt er een presentatieavond georganiseerd waarbij je je bevindingen presenteert aan ouders en belangstellenden. Dit laatste betekent dat je een 'marktkraam' inricht. Ouders en belangstellenden lopen langs deze kraam en jij geeft uitleg over je sectorwerkstuk. Deze beide "presentatie"-onderdelen zijn verplicht.

Bij de beoordeling van het SWS worden de volgende zaken beoordeeld: het product (werkstuk en presentatie) en het proces (dit betekent dat zaken als het nakomen van afspraken en het halen van deadlines ook in de beoordeling worden meegenomen. Indien de deadlines niet gehaald worden zal er puntenaftrek plaatsvinden). De exacte puntenverdeling is in de vorm van een bijlage achter in dit boekje opgenomen. De studielast voor het SWS bedraagt 20 uur.

Het SWS kan niet herkanst worden omdat het een handelingsdeel is.

Veel succes!

## **2 AFSPRAKEN**

### **Keuze van het onderwerp**

Het onderwerp van het SWS kies je in overleg met de docent(en).

### **Begeleiding**

Je krijgt twee begeleiders toegewezen. Tijdens het maken van het SWS heb je voortgangsgesprekken met deze docenten.

Je voert de werkzaamheden zo veel mogelijk zelfstandig uit. Het kan echter voorkomen dat je dreigt vast te lopen en dat bijsturing door de begeleider(s) nodig is. In een dergelijke situatie is het verstandig om hulp te vragen. Dit heeft uiteraard geen negatieve beoordeling tot gevolg.

### **Back-up**

Al het materiaal dat je in het kader van het SWS schrijft, bewerkt, etc. dient op USB-stick te worden opgeslagen. Het is echter verplicht om ook een back-up te maken voor het geval dat je de USB-stick kwijt zou raken of deze kapot zou gaan. Het kwijtraken van materiaal is dan ook niet acceptabel en heeft consequenties voor de kandidaat.

### **Overige**

- Bij deadlines (zie activiteitenschema) geldt de regel 'alles of niets'. Te laat inleveren betekent dat er geen punten worden toegekend.
- Indien het 'voorlopig eindproduct' wordt ingeleverd, maar incompleet is, is de deadline niet gehaald en vindt geen puntentoekenning plaats.
- Indien je moeite hebt om bronnen te vinden mogen de begeleiders hulp verlenen, maar dit kan tot puntenaftrek leiden.

Zie voor puntentoekenning de bijlage vanaf p. 13.

### 3 HET ONDERZOEK

In dit hoofdstuk doorloop je aan de hand van een aantal stappen de uitvoering van het onderzoek. Een schematisch overzicht van dit stappenplan vind je terug in het activiteitenschema aan de binnenzijde van de **documentatiemap** (zie hoofdstuk 6, p. 11).

#### Onderwerp (Stap 1)

Als je begint aan het SWS zul je allereerst moeten nadenken over een geschikt onderwerp. Een goed onderwerp is van belang voor het onderzoek en moet dus weloverwogen gekozen worden.

Het kiezen van een onderwerp kan lastig zijn. Enkele hulpmiddelen hierbij kunnen zijn:

- Een 'brainstorm'.
- Raadplegen van internet.
- Raadplegen van deskundigen.

Stel vervolgens de geschiktheid van het onderwerp vast. Hierbij kun je de volgende vragen gebruiken:

- Vind je het onderwerp interessant? Denk hierbij aan je vervolgstudie en beroepskeuze. Denk ook aan actuele onderwerpen die aansluiten bij je sector.
- Denk je dat er voldoende informatie over het onderwerp te vinden is?

#### De hoofd- en deelvragen (Stap 2)

Een onderwerp is veel te breed om praktisch mee aan de slag te gaan. Je moet het onderzoek daarom toespitsen op een hoofdvraag. Een hoofdvraag is een centrale vraag die je aan het begin van het SWS aan het onderwerp stelt en waarop je aan het einde van het SWS weer terugkomt.

Een voorbeeld:

Je hebt als onderwerp 'Drinkwater' gekozen. Dit onderwerp heeft betrekking op de sector techniek. Om het onderzoek toe te spitsen heb je de volgende hoofdvraag bedacht:

*'Aan welke eisen moet drinkwater in Nederland voldoen?'*

Je merkt dat je deze hoofdvraag niet in één keer kunt beantwoorden. Daarvoor is de vraag te veelomvattend. Daarom zul je de hoofdvraag moeten opsplitsen in een aantal deelvragen. Een deelvraag heeft betrekking op een onderdeel van de hoofdvraag.

Mogelijke deelvragen aan de hand van het voorbeeld:

*'Hoe werd drinkwater vroeger gewonnen?'*

*'Welk effect had het winnen van drinkwater vroeger op de gezondheid van mensen?'*

*'Hoe wordt drinkwater in Nederland tegenwoordig gewonnen?'*

*'Hoe wordt drinkwater in Nederland tegenwoordig gezuiverd?'*

*Etc.*

Kort samengevat komt dit neer op het volgende:

Onderwerp -- Hoofdvraag -- Deelvragen - Conclusie

**DEADLINE 1:** Lever je hoofd- en deelvragen in bij je begeleider.

**Maak met de begeleider een afspraak voor voortgangsgesprek 1. De begeleider bepaalt of je verder kan met het volgende onderdeel.**

### **Informatie zoeken en selecteren (Stap 3)**

Bij het zoeken naar informatie kun je gebruik maken van boeken, kranten, tijdschriften, radio & televisie, CD-rom & internet of de resultaten van een enquête of interview(s).

Na het verzamelen van informatie ga je selecteren.

Let bij een bron op de titel: heeft deze betrekking op hoofd- en/of deelvragen?

- Let op de kennis en betrouwbaarheid van de maker: is hij/zij deskundig en objectief?
- Let ook op de betrouwbaarheid van de bron zelf.
- Let op de verschijningsdatum: is deze actueel?

Indien de bron bruikbaar blijkt te zijn vat je de informatie in twee of drie zinnen samen. Voeg de samenvatting en de volledige bron toe aan de **documentatiemap** (zie hoofdstuk 6, p. 11).

**DEADLINE 2:** Lever je documentatiemap in bij je begeleider.

**Maak met de begeleider een afspraak voor voortgangsgesprek 2. De begeleider bepaalt of je verder kan met het volgende onderdeel.**

### **Informatie per deelvraag beantwoorden (Stap 4)**

Stappenplan voor het beantwoorden van de deelvragen:

- Welke deelvraag ga je als eerste beantwoorden?
- Leg de samenvattingen van de gevonden informatie bij deze deelvraag naast elkaar.
- Vergelijk de samenvattingen.
- Selecteer uit de samenvattingen de antwoorden die jij het beste vindt.
- Maak hier een goedlopend verhaal van.
- Je hebt nu een hoofdstuk.

**DEADLINE 3:** Lever het eerste hoofdstuk in bij je begeleider.

**Maak met de begeleider een afspraak voor voortgangsgesprek 3. De begeleider bepaalt hoe je verder gaat.**

Herhaal bovenstaand stappenplan (stap 4) voor de overige deelvragen.

Als je alle deelvragen hebt beantwoord schrijf je een conclusie.

Als laatste onderdeel schrijf je een inleiding.

### **De voorlopige versie van de tekst (Stap 5)**

Deze bestaat uit:

- Inleiding.
- De hoofdstukken (beantwoording van de deelvragen).

- Conclusie.

**DEADLINE 4:** Lever de voorlopige versie van de tekst, de conclusie en de inleiding in.

**Maak met de begeleider een afspraak voor voortgangsgesprek 4. De begeleider bepaalt hoe je verder gaat.**

#### **Het eindproduct & evaluatie (Stap 6)**

Na overleg met de begeleider over de voorlopige versie van de tekst maak je het eindproduct. Hoe je het eindproduct moet maken lees je in hoofdstuk 4, p. 8.

**DEADLINE 5:** Lever het eindproduct geprint in.

**Maak met de begeleider een afspraak voor voortgangsgesprek 5. In dit gesprek krijg je een beoordeling van je eindproduct en maak je afspraken over je eindpresentatie.**

#### **De eindpresentatie (Stap 7)**

Zoals genoemd in de inleiding van deze instructie dien je een presentatie te geven van je bevindingen aan je medeleerlingen en eventueel aan een andere klas. Daarnaast presenteer je het werkstuk aan ouders.

Hoe je de eindpresentatie moet maken lees je in hoofdstuk 5, p. 10.

## 4 HET EINDPRODUCT

Waarom moet je eindproduct voldoen?

### *Titelblad*

Zorg ervoor dat je een aantrekkelijke titel neemt, eventueel met ondertitel, die de inhoud dekt. Gebruik geen afkortingen in de titel.

Op de titelpagina moeten vermeld staan:

- De titel (eventueel met ondertitel).
- De voorletter(s) en achternaam van de schrijver(s).
- De sector.
- De school en klas.
- De plaats en vestiging van de school.
- De naam van de begeleider(s).
- De datum.

### *Inhoudsopgave*

Maak twee kolommen. In de linkerkolom vermeld je de deelvragen en overige onderdelen van het verslag. In de rechterkolom noteer je de paginanummers. Het schrijven van de inhoudsopgave is uiteraard de laatste stap die je onderneemt.

### *Inleiding*

In de inleiding besteed je aandacht aan de volgende punten:

- Leg uit waarom je dit onderwerp gekozen hebt.
- Noem je hoofdvraag en deelvragen.

Indien er sprake is van samenwerking moet de taakverdeling tussen de kandidaten in de inleiding worden opgenomen (o.a. wie heeft welk hoofdstuk geschreven en wat is samen gedaan?)

### *Hoofdstukken*

Elke deelvraag van je onderzoek vormt een apart hoofdstuk.

Zorg voor een duidelijke alinea-indeling en zorg ervoor dat ieder hoofdstuk op een nieuwe pagina begint.

Illustraties in de vorm van grafieken, tabellen, schema's, foto's e.d. kunnen veel verduidelijken. Let erop dat deze illustraties voorzien worden van een **titel**.

Indien een grafiek, tabel of schema niet door jezelf gemaakt is, moet je de bron vermelden. Zorg ervoor dat de illustraties bij de tekst passen.

### *Conclusie*

Na de hoofdstukken volgt de conclusie. In de conclusie geef je definitief antwoord op de hoofdvraag.



### ***Nawoord (alleen bij samenwerking)***

In het nawoord schrijven beide kandidaten, los van elkaar, een reflectie op de samenwerking. Je beantwoordt hierbij de volgende vragen:

- Hoe verliep de samenwerking?
- Was de taakverdeling goed?
- Welke problemen kwam je tegen?
- Wat zou je de volgende keer anders doen?

### ***Bronnenlijst***

Indien de bron een **boek** is, dan vermeld je:

- De naam van de auteur.
- De titel van het boek (cursief).
- Het jaar van uitgave.

Bv.: Steve Pollock, *Milieu*, 1995

Indien de bron afkomstig is van **internet**, dan vermeld je de link.

Bv.: <https://www.oasen.nl/drinkwater/Pages/Default.aspx>

### ***Tot slot***

Het verslag dient uiteraard goed leesbaar te zijn en dus gemaakt te worden op de tekstverwerker. Let op de spelling en leestekens. Lees je eigen teksten altijd zelf door en laat ze ook aan iemand anders lezen. De spellingscontrole in je tekstverwerkingsprogramma zal niet alle fouten eruit halen.

## 5 DE EINDPRESENTATIE

Voor je eindpresentatie maak je een powerpoint. Daarnaast mag je best voorwerpen meenemen, een proef doen etc..

Hieronder volgen enkele aanwijzingen met betrekking tot de eindpresentatie.

### *De voorbereiding*

Oefen de presentatie van te voren. Lees de tekst niet voor, maar vertel in je eigen woorden.

Oefen dit niet alleen voor jezelf, maar ook voor een aantal mensen.

Zorg op de dag van de presentatie zelf dat alle benodigdheden klaarstaan en controleer of de apparatuur werkt.

De eindpresentatie mag, los van de vragenronde, **maximaal 10 minuten** duren.

Houd de tijd dus goed in de gaten!

### *De presentatie*

Let tijdens de presentatie op de volgende zaken:

- Als er mensen in het publiek zitten die jou niet kennen, stel jezelf dan eerst voor.
- Begin met een kort overzicht van datgene wat je gaat vertellen.
- Geef aan het begin van de presentatie aan dat de mensen pas na afloop vragen kunnen stellen.
- Vertel geen zaken die het publiek al weet.
- Houd oogcontact met het publiek, maar kijk niet de hele tijd naar één persoon.
- Zorg dat iedereen uit het publiek je kan zien.
- Wanneer iemand na afloop een vraag stelt herhaal de vraag dan, zodat je zeker weet dat iedereen de vraag gehoord heeft.
- Indien je het antwoord op een vraag niet weet, zeg dit dan gerust.

### *Duo-presentatie*

Let bij een duo-presentatie op de volgende zaken:

- Bespreek goed wat eenieder doet voor, tijdens en na de presentatie.
- Weet van elkaar wat je gaat vertellen.
- Oefen de presentatie met elkaar.

Kom je er niet goed uit bij de voorbereidingen, vraag dan om hulp bij je begeleider.

## **6 DOCUMENTATIEMAP**

Alle bronnen en hun samenvatting moeten bewaard worden. Daarvoor gebruik je de documentatiemap.

Niet de samenvatting aan de bijbehorende bron en schrijf op bij welke deelvraag de bron hoort. Stop dit in je documentatiemap. (zie hoofdstuk 3, stap 3, p. 6).

## 7 BEOORDELING

Tijdens het maken van het SWS heb je voortgangsgesprekken (zie het activiteitschema).

Zoals je in de inleiding hebt gelezen moet het SWS afgesloten worden met tenminste een VOLDOENDE. Je kunt ook de beoordeling GOED krijgen.

De begeleiders vullen de scorelijst behorende bij de eindbeoordeling in. Op basis van deze scorelijst kan berekend worden wat de beoordeling voor het SWS zal zijn. Deze ingevulde eindbeoordeling ontvang je van de begeleiders.

De ingevulde eindbeoordeling wordt door kandidaat en begeleiders ondertekend en van een datum voorzien en vervolgens ingeleverd bij de coördinator.

Indien sprake is van samenwerking dan wordt de presentatie van de beide kandidaten apart beoordeeld.

Zie voor de eindbeoordeling hoofdstuk 8, p. 13.

## 8 BIJLAGE: EINDBEOORDELING

Naam kandidaat:

Titel:

	CRITERIA PRODUCT	TE BEHALEN PUNTEN	BEHAALDE PUNTEN
	<b>WERKSTUK</b>		
<b>1</b>	<b>Hoe beoordeelt u de inleiding?</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Introductie van het onderwerp (Waarom heb je dit onderwerp gekozen?)</li><li>• Formulering van de hoofdvraag en deelvragen.</li></ul>	3 3	
<b>2</b>	<b>Hoe beoordeelt u de hoofdtekst (kern)?</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Ingaan op de hoofdvraag (sluiten de uitwerkingen van de deelvragen aan op de hoofdvraag?)</li><li>• Logische opbouw van de tekst.</li><li>• Feiten worden niet als meningen gepresenteerd en omgekeerd.</li><li>• De leerling beperkt zich niet tot weergave van bronnen/citaten, maar schrijft zijn of haar eigen tekst.</li><li>• Aantal bronnen en kwaliteit van de bronnen.</li><li>• Correcte en begrijpelijke verwijzingen naar bronnen (denk hierbij ook aan een juiste nummering en onderschrift (bij afbeeldingen) in de tekst).</li></ul>	15 3 6 6 3 3	
<b>3</b>	<b>Hoe beoordeelt u de conclusie?</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Sluit de conclusie goed aan bij de hoofdvraag?</li></ul>	6	
<b>4</b>	<b>Hoe beoordeelt u de techniek en de uiterlijke verzorging?</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Is er een correcte lijst van geraadpleegde bronnen bijgevoegd?</li><li>• Is er voldoende zorg besteed aan afwerking, illustraties, layout etc.</li></ul>	3 6	
<b>5</b>	<b>Hoe beoordeelt u het taalgebruik?</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Is het taalgebruik duidelijk en begrijpelijk?</li><li>• Is het woordgebruik "eigen"?</li><li>• Zijn spelling, interpunctie en zinsbouw correct?</li></ul>	6 6 3	
	<b>Subtotaal</b>	<b>72</b>	
	<b>Eindcijfer Werkstuk</b> <b>Berekening: (score : 72) x 10</b>		

<b>PRESENTATIE</b>			
<b>1</b>	<b>Hoe beoordeelt u de voordracht en vragenronde?</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Is de presentatie logisch opgebouwd? 6</li> <li>• Sluit de presentatie aan bij de voorkennis van het publiek? 3</li> <li>• Hoe is het contact met het publiek? 3</li> <li>• Presenteert de leerling met enthousiasme? 3</li> <li>• Kan de leerling de vragen goed beantwoorden? 3</li> <li>• Komt de leerling uit met de presentatietijd (max. 10 minuten)? 3</li> </ul>		
<b>2</b>	<b>Hoe beoordeelt u het spreken en de verstaanbaarheid?</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vertelt de leerling het verhaal in eigen bewoordingen en wordt het niet "opgedreund" of voorgelezen? 6</li> <li>• Zijn er niet te veel haperingen en zelfcorrecties? 3</li> <li>• Hoe zijn intonatie en tempo? 3</li> </ul>		
<b>3</b>	<b>Hoe beoordeelt u de techniek en uiterlijke verzorging?</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Is er voldoende aandacht besteed aan de lay-out van de powerpoint? 6</li> <li>• Hoe wordt de apparatuur technisch gebruikt? 3</li> </ul>		
	<b>Subtotaal</b>	<b>42</b>	
	<b>Eindcijfer Presentatie</b> <b>Berekening: (score : 42) x 10</b>		

	CRITERIA PROCES		
1	<b>I Oriëntatie:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Initiatief</li> <li>• Het vinden van bruikbare bronnen (bibliotheek, internet etc.)</li> </ul> <b>II Onderwerp, hoofd- en deelvragen:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Is <b>DEADLINE 1</b> (Lever je hoofd- en deelvragen in bij je begeleider) niet behaald?</li> <li>• Is er voldoende zelfstandig gewerkt?</li> </ul>	6 6 -6 6	
2	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Is <b>DEADLINE 2</b> (Lever je documentatiemap in bij je begeleider) niet behaald?</li> <li>• Is er voldoende zelfstandig gewerkt?</li> </ul>	-6 6	
3	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Is <b>DEADLINE 3</b> (Lever het eerste hoofdstuk in bij je begeleider) niet behaald?</li> <li>• Is er voldoende zelfstandig gewerkt?</li> </ul>	-6 6	
4	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Is <b>DEADLINE 4</b> (Lever de voorlopige versie van de tekst, de conclusie en de inleiding in) niet behaald?</li> <li>• Is er voldoende zelfstandig gewerkt?</li> </ul>	-6 6	
5	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Is <b>DEADLINE 5</b> (Lever het eindproduct geprint in) niet behaald?</li> <li>• Is er voldoende zelfstandig gewerkt?</li> </ul>	-6 6	
6	<b>Presentatie:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Heeft de presentatie op de afgesproken datum niet plaatsgevonden (<b>DEADLINE</b>)?</li> <li>• Is er voldoende zelfstandig gewerkt?</li> </ul>	-6 6	
	<b>Subtotaal</b>	<b>48</b>	
	<b>Eindcijfer Proces</b> Berekening: (score : 48) x 10 N.B Het behaalde aantal punten voor het proces mag nooit lager zijn dan 0.		
	<b>EINDCIJFER SWS</b> (Eindcijfer Werkstuk x 2 + Eindcijfer Presentatie + Eindcijfer Proces) : 4		
	<b>EINDBEOORDELING SWS</b> Hierbij geldt het onderstaande: Cijfer 1,0 t/m 5,4 = ONVOLDOENDE Cijfer 5,5 t/m 7,0 = VOLDOENDE Cijfer 7,1 en hoger = GOED		

Datum: .....

Handtekening begeleiders: .....

Handtekening kandidaat: .....

N.B.: De begeleider levert het werkstuk en de ondertekende eindbeoordeling in bij de coördinator.